

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre ..... 38 K — f
Félévre ..... 19 „ — „
Negyedévre ..... 9 „ 50 „
Egy óra ..... 3 „ 30 „

Egyes szám ára helyben,
vidéken és pályaudvaron 12 f.

Apróhirdetések ára: szavanként
köznapon 20 f. vastag betűkkel
40 f. — vasárnap 30 és 60 f.

PESTI HIRLAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS
KIADÓHIVATAL:
Budapest, Vilmos császár-ut 78.

TELEFON:
122—91 122—92 122—93
122—94 122—95.

(Éjjel 122—91 122—92
hivandó.)

FIÓKKIADÓHIVATAL:
Budapest, Erzsébet-körút 1.
Telefon: József 52—98.

A béke igazi utja.

„Az igazság utban van és semmi sem tartóztathatja föl többé“. Zola Emil ezt az emlékezetes mondást akkor dobta a világba, amikor még a gyűlölet és rágalom hegy-láncai temették be azt az igazságot, amelynek védelmét vállalta. Csak a legtávolibb szemhatáron, túl az országokat elhatároló magaslatokon, túl a földrészeket elválasztó tengereken látjuk a béke halvány árnyképét fölbukkanni, de mintha már rája is alkalmazhatnók Zola hatalmas szavát. Utban van és immár semmi sem tartóztathatja föl előhaladását. Annál is inkább, mert a béke ügye most karöltve, egybefogóva az igazság ügyével kezdi meg útját, mintha a romlásba döntött világnak megváltására küldött égi ikrek volnának. Az entente kormányzó ügyvédei most is, annyi hiábavaló erőlködés és annyi csufos vereség után dühöngve hirdetik, hogy a középhatalmak ádáz összeesküvése lobbantotta föl a világégést és ezért csak az ő teljes leveretésükkel lehet a békének és az igazságnak áldásos összhangját helyreállítani. Nekik a béke olyan mesés Eldorado, amelynek boldog virányaira csak az irtás, pusztítás, megsemmisülés ösvényein át lehet eljutni. Ellenben a középhatalmak épen legfényesebb sikereik között ajánlják föl az állandó békét, közvetlen és következetes igyekezettel keresik az ellentétes érdekek méltányos kiegyeztetését. Meg is mutatják a már teljesen egyengetett utat, amely saját diadalkapujokon át vezet a szelíd istennőhöz. Igen, a béke nemtoje már itt van közöttünk, csak tessék kinyújtott kezét megfogni!

Az entente veszett játékosai még nem adták meg a beigért feleletet a középhatalmak békeajánlatára és ezt a késlekedést már némi megzavarodásuknak kell tulajdonítani. De a középhatalmak már nyilvánosságra hozhatták második lépésüket is, azt a választ, amelylyel az Unio elnökének, Wilsonnak, legutóbbi közbelépése irányában álláspontjukat megjelölik. A diplomáciai tapintat finom munkája ez a válasz, amely az Unio szándékát és érzékenységét teljesen méltányolva, mégis önálló kezddéssel, természetesebb és biztosabb utat jelöl ki a békeszerzés munkájának. Wilson javaslata kétségtelenül kényességeket és feszélyeztettségeket is támaszthatott a hadviselő felek között. Ő maga nyomatékosan emelte ki, hogy nem a közvetítés gondolatával fordul hozzájuk, szükségesnek tartja azonban, hogy mindkét részről a semlegesek előtt pontosan megjelöljék háborus céljaikat és békefeltételeiket, már csak azért is, hogy az összehasonlítás révén meg lehessen rajzolni a békelehetőségek vonalait. Ez bizony kissé bonyolult volna, amely az indiszkréciók mindenütt elhelyezett aknáin könnyen levegőbe robbanhatna. Még az sem valószínűtlen, hogy az entente hatalmai szándékosan komolyan nem vehető feltételeket jelentenének be, csak azért, hogy Wilson, akinek elsősorban az Unio presztízsét, tekintélyét kell óvnia, minden további közvetítő lépéstől visszariasszák. A középhatalmak tehát válaszukban rámutatnak a sokkal egyszerűbb és rövidebb utra. Azt óhajtják, hogy mindkét hadviselő szövetség kiküldöttéi egy neutrális helyen rendez tárgyalásra üljenek egybe. Valóban tökéletes Kolumbusz-tojás, amelynek felállításánál a

tojás héjának sem kell eltörnie. Wilsonnak is igen szép feladata marad, hogy ajánlja és elősegítse a neutrális ponton való találkozást, ahogy annak idején Roosevelt elnök a japán-orosz békekötés számára megteremtette a jótékony neutrális légkört.

Csak egyszer együtt üljenek a neutrális tető alatt közös tanácskozó terem zöld asztala mellett. Akkor mindjárt komolyan megfontolják a lehetőségeket, tisztában lesznek egymás szándékaival és a lelkiismeretek a ravaszság leplei nélkül meztelesen fognak szemben állani. Mert az entente népuszító tömeges hazugságai csak addig tenyészhetnek, ameddig a nyilvánosságot a parlamenti és sajtóbeli viharzások villamos feszültségei rezdítik. Már is világossá kell válnia az entente közvéleménye előtt is,

hogy a középhatalmak békeajánlata nem lehet amolyan ravasz manőver, sem a szorultság hamis taktikája, ahogyan Lloyd George és Briand parlamentjeiknek szuggerálták. Most pedig már biztosan következtethetjük azt is, hogy a középhatalmak az eljövendő békekonferencián a méltányosság és békülés szellemétől áthatott és tartós megegyezésre irányított békefeltételeket fognak hozni. Hisz nem tehet, hogy saját törekvésüket nyomban zátonyra is juttassák, ámbár büszkén hivatkozhatnak arra, hogy a hadszerencse minden kivívott joga őket illeti és minden további ígérete őket kecségteti. Ha ezt a közelfekvő lehetőséget Wilson elfogulatlanul megéri és részrehajlatlan támogatással elősegíti, reá valóban diésőséges történelmi szerep fog hárulni.

A királyi pár Budapesten.

Lobogódiszben a főváros. — Unnepi fogadás a nyugati pályaudvaron. — „Szívem sugallatát követve jöttem magyar nemzetem körébe.“ — Diadalut a királyi várpalotáig.

A főváros lelkes hódolattal fogadta IV. Károlyt.

Budapest felöltözködött ünneplő ruhájába, ami fény és pompa, dekoráció és színes virág volt, kikerült az utcára, mintha nagy táncterem volna májusban a szabad ég alatt. A nyugati pályaudvar környéke, a Teréz-körút, az Andrássy-ut, az egész kanyargó utvonat, amelyen végigvonul a magyar király és a magyar királyné, dus diszszel és a ködös délutánon ünnepi színekkel nyílt ki az öröm és a szeretet rivalgó üdvözlésének kíséretében. Fenyőbokréták és zászlóerdők, színes szalagok és virágok tarka keveredése, az ünneplő utcák fölött cimerek és lobogók, fehér póznákon zöld galyak és színes virágok, szőnyegek és drapériák az ablakokban, karesu girlandok a palotasorokon. Az utcán tengernyi nép. A lelkesedés vitte ki a magyar főváros közönségét a király pár bevonulásának utvonatára. Lekerült a gyász és bánat feketéje, élénk színek pompája ragyogott, hogy eljött magyar fővárosában IV. Károly és Zita királyné a kis trónörökösrel. És ami a színeknél megragadóbb és emlékezetes marad majd: a főváros népének ünnepi köszöntése...

A koronázás csak december 30-ikán lesz, de a koronázási ünnepek a király mai ünnepies és rendkívül meleg fogadtatásával már kezdetüket vették a fővárosban. Budapest mai arculatján, a lázasan érdeklődő s az ifju királyi párnak hódoló lelkes tömegek szívében a nagy napok izgalmán kívül a szeretet, a remény, a várakozás rózsái égnek, a szebb napok, a szebb jövő forró áhítozása a megpróbáltatások keserves esztendei után... Megjött a király, hogy megkoronáztassa magát magyar fővárosában, a ködös téli decembernek ez a nagy eseménye tölti be mindenkinek az agyát és a szívét, millió színes gondolat s millió nagy érzés sugárzik ki a lelkekből, amint diadal-

menetben halad végig Budapest ragyogó utcáin IV. Károly, Zita királyné és Ottó trónörökös...

A királyváró Budapest.

A földszített utvonat.

Napok óta diszítették már az utvonat, amelyen végighajtat otthonába a királyi pár. A nyugati pályaudvar nagy esarnoka fenyőerdővé alakult, a zöld dísz körül mindenütt széles nemzetiszínű lobogók, rudjaikkal keresztberakott zászlók cimerek között s az érkezési oldal falán ötlépcsnyire egymástól cimerek, fenyőlombok és zászlócskák. A vasrács, amely kívül a pályaudvar esarnokát körülveszi, sűrű babérral, ezernyi apró zászlóval díszlett s a pályaudvar körül a palotákon is a lobogók tömegei lengettek. A pályaház tetőzetének szélén festett cimerpajzsok. A magyar címer, a főváros cimere, „IV. Károly“ és „Isten hozott“ fölírások váltakoznak apró zászlókkal, a magyar színek, a főváros piros-sárga-kék színei és több helyütt a horvát lobogók. A fal végesvégig nemzetiszínű drapériával és fenyőágakkal ékes... A pályaudvar nyitott rácsoskapuja fölött zöld koszoruban a magyar címer, díszítésekkel, csokrokkal, virágokkal övezett diadalkapu.

A Berliini-téren az ivlámpák díszbeborult, hat fehér magas póznán zászlódisz, arany hegyük fénylik, mintha hatalmas kopyákkal óriások állnának díszörséget. A lámpákat és póznákat is zászlófüzérék, kanyargó fenyő-girlandok kötött össze, az oszlopok derekán pedig keresztberakott zászlókon cimerek ékeskednek. Amerre a szem ellát, dísz és ragyogás, a diadalut pompája virágozik.

A pályaudvar belső része is, ahol a királyi vonat megáll, a dísz ragyogása. A királyi váróterem körül babérfák, dísznövények és fenyők, az öröm színei és a falon végig zöld fenyődisz, közöttük a föllobogozót cimerek, a magyar címer és a város cimere. A váróterem bejáratánál a felső ablakoktól a perron széléig széles drapéria omlik alá, barna alapszínen bordó minták, az ajtó körül pedig sötétvörös drapéria arany szegélylyel, a középen nagy magyar címer a koronával. A bejárat mellett is kétoldalt a koronás

cimer a zászlók és lombok között. A Perronon pedig vastag szőnyeg gördül végig.

A pályaudvar díszéhez hasonlatos az utvonal is, furdik a zászlódíszben minden utca, már napok óta készültünk rá, hogy a szeretet őszinte érzésével fogadjuk a királyi párt magyar fővárosában. A Teréz-köruton a házsorok között hatalmas lobogók függnek, elborítják a tarka színek az utcát. Váltakozva következnek egymásután a széles nemzetiszintű zászlók és a főváros színei. Az utcai lámpákon cimerek díszlenek, sok apró lobogó és zöld fenyő. A kis gázégőkön nemzetiszintű csokrok. A magánházakon, a palotákön drapériák, mindenütt ünneplő fény és ékesség, az öröm és reménység színei köszöntenek.

Az Oktogon-tér kandeláberein is cimerek és lobogók pompáznak s a nyugati pályaudvar dekorációjával vetekedik az Andrássy-ut, kipárnázott nemzeti színeivel, zászló után zászló, s a magasból az utca fölött a szélesen lengő lobogók pompáznak. Drapériák, díszítések, szőnyegek csaknem minden palota ablakán s az erkélyek dus díszszel, virágokkal díszlenek. Végig fel van lobogóva a Fürdő-utca, a Ferenc József-tér a Lánchíd előtt, a híd és Budán az utvonal a királyi várpalotáig.

A katonaság fölvonulása.

Délben sötét felhők borultak a főváros fölé, köd ereszkedett, de nemsokára kitisztult megint. Az utvonalon már ezrével helyezkedett el a közönség. Tizenkét óraker délben elfoglalták helyüket a pályaudvaron és a bevonulás vonalán a rendőrtisztviselők, majd a mentők készenlétei vonultak ki. Öt órseget állítottak a mentők, hatvanötven voltak szolgálatban tizennyolc kocsiával. Minden ötödik ház kapujában hordágyakat és fölszerelést helyeztek el, hogy szükség esetén nyomban segíthessenek. . . Fél egy óraker már hullámzó sokaság özönlötte el a Berli-teret a pályaház előtt, a Teréz-körutat, az Oktogon-teret, az Andrássy-utat végig, aki tehet, az utcán volt, hogy köszönthesse a királyi párt.

Fogatok, kocsik és autómobilok haladnak már a pályaudvar felé, a hangulat ünnepi és eszűdes, impozáns és lelkes. A tömeg egyre sűrűbb rajokban érkezik s a Fürdő-utcaban elhelyezkednek az iskolák növendékei. A Várból az udvari fogatok is legördülnek, négy pompás fehér lóval az aranyozott udvari díszfogat, amelyben majd a királyi pár helyet foglal. Azután a zöld udvari autómobilok is lefutnak a pályaud-

var felé. Az utcák közönsége egyre sűrűbb, már elzárták a Lánchídat és negyed kettő után az utvonalat is. Csak az Oktogon-téren és Berli-téren hagytak kijáratokat. Ezeken jutnak át a fogadásra hajtató méltóságok fogatai. Dizmagyarban, a bakon hajduval már robognak a kocsikkal a fogadó-bizottság tagjai. Katonai méltóságok teljes díszben vonulnak el a köruton, majd a miniszterek, a polgármester fogata. . .

Felvonul már a katonaság is, amely sorfalat áll a bevonulás utvonalaának mindkét oldalán. Megérkezik *Tabajdi Kálmán* altábornagy, aki az összes csapatok fölött parancsnokol. Megérkezik a nyugati pályaudvarhoz *Sipos Árpád* őrnagy, a budapesti honvédkerületi parancsnokság vezérkari főnöke, három századossal és egy főhadnaggyal. A 32. gyalogezred díszszázada vonul el a már elzárt Teréz-köruton, zászlóval és a zenekarral, amely a pályaudvar érkezési oldalán perronján, az udvari váróterem mellett foglalt helyet.

A zászlódíszes uttesten lovasok érkeznek. A hetedik huszárezred fél százada jön díszben, két szakaszban, gyönyörű legények. Az egyik szakaszt marcona őrmester vezeti, a másikat gróf *Tisza István* miniszterelnök fia. Felállnak a pályaudvar kijáratá elé, a díszkapu mellett sorakoznak, oldalt a trombitás, aki majd a díszjelet fujja, ha kigördül a térről a díszkapu alatt a királyi pár hintója. . . Mindjárt utánuk megérkezik az első honvédkuszárezred fél lovasszázada is, a Teréz-körut elején állnak föl. . .

Elhelyezkedik az egész utvonalon a katonaság. Az Oktogon-térre vonulnak a hadsereg és a honvédség együttes tüzerűtegei.

A sorfal így alakult:

A nyugati pályaudvartól a Teréz-köruton végig az Oktogon-térig mind a két oldalon a 32. gyalogezred pótzászlóaljának háromszázhatvan embere állott fel. Egymástól öt lépésnyire a közönség előtt. Az Andrássy-uton a Fürdő-utca sarkáig a 38. gyalogos pótzászlóalj négyszázhusz katonája. A Lánchíd pesti oldaláig *Ember József* százados parancsnoksága alatt az első honvédpótzászlóalj kétszáznyolevan katonája állott sorfalat. A Lánchídon nem volt katonaság. A híd budai oldalától a *Disztér* sarkáig az uttest jobboldalán a 29. honvédpótzászlóalj, a baloldalon pedig a 30. honvédpótzászlóalj katonáit helyezték el. A Szent György-utcaán, a Szent György-téren és a Palota-uton az udvarlakai őrség épületének sarkáig a tengerészkülönítmény,

a cs. és kir. 2. számú vártüzérszászlóalj és a cs. és kir. vonatosztály pótzsertárától negyvennegyven ember foglalt helyet. A baloldalon utászok és árkászok.

Fél kettőkor délután hely már nem maradt üresen a hosszú utvonalon. A Berli-téren és az Oktogon-téren a nyitvahagyott bejáratokon érkeznek a pályaudvar előcsarnokába a fogatok és hintók. . .

A pályaudvar perronján.

Már fél kettőkor a pályaudvar előcsarnokában csoportokba verődve gyülekeznek a városi bizottsági tagok és a törvényhatósági kiküldöttek. A kormány tagjai megérkeznek egymásután. *Hazai Samu* honvédelmi miniszter huszártábornoki díszben, a miniszterek díszmagyarban. A főváros bizottsági tagjai előtt, a váróterem jobboldalán foglalnak helyet a főispánok és küldöttségek. Megjön gróf *Tisza István* miniszterelnök galambszürke díszmagyarban, majd *Boda Dezső* főkapitány, *Bárczy István* polgármester az alpolgármesterekkel. A budapesti helyőrség tábornoki kara a váróterem bejáratától balra foglal helyet: *Bartha Lajos* vezérőrnagy, *Bogáth* városparancsnok, *Karg* gyalogsági tábornok. Megérkezik gróf *Khuen-Héderváry Károly*, *Wlassics Gyula*, gróf *Dessöffy Aurél* díszmagyarban. A székesfőváros bizottsági tagjai díszmagyarban külön csoportot alkottak, amelyben ott voltak: *Bódy Tivadar* polgármester, *Buzáth János*, *Márkus Jenő*, *Henyei Vilmos*, *Lersch Vilmos*, *Paksy Béla*, *Ehrlich G. Gusztáv*, *Glück Frigyes*, *Hüvös Iván*, *Benedek Sándor*, *Berczik István*, *Thék Endre*, *Hainiss Géza*, dr *Havas Rezső*, *Friedrich Vilmos*, *Szabó Inre*, *Wagner Géza*, *Auer Róbert*, *Márkus Miksa*, *Leitner Adolf*, *Hoffmann Mihály*, dr *Buzay Károly*, *Ripka Ferenc*, *Végh Károly*, *Oláh Dezső*, *Rác Péter*, *Heteás Antal*, *Pucher István*, *Horváth János*, *Urbán Adolf*, *Rózsa Félix*, *Földes Árpád*, *Bamberger István*, *Németh Imre*, *Jenő Vilmos*, *Marher Aladár*, *Berezik Jenő*, *Luck László*, *Goreczky Zsigmond*, *Palotai Ödön*, *Neumann Árpád*, *Bittner János*, *Hirman Ödön*, *Perlesz Dezső*, dr *Perl Sóna*, *Schubert Sándor*, *Freudiger Károly*, *Brackfeld Sándor*, *Dán Leó*, *Böszörményi Ödön*, dr *Boros Ernő*, *Mezey Lajos*, *Mezey Gyula*, ifju *Chorin Ferenc*, *Gregersen Endre*, *Harrer Ferenc*, *Miklós Elemér*, *Lamotte Károly*, *Markos Béla*, *Kollár Lajos*, *Zipernovszky Károly*.

A pályaudvar előtt, a téren hallani az ágyudörgést a Gellérthegy felől. Harminchárom lövés hangzik el: most hagyta el az udvari vonat Palota-Ujfalú állomást, már közeledik a főváros felé. . .

A Perronon még egyre érkeznek a fogadás-hoz a méltóságok. Az arisztokrata hölgyek a belső királyi váróterembe vonulnak: *Tisza Istvánné*, gróf *Khuen-Héderváry Károlyné*, *Sándor*

Jánosné, gróf Csekonics Gyuláné, gróf Csekonics Endréné, gróf Wenckheim Frigyesné és gróf Karácsonyi Jenőné. A perronon csak egy hölgy marad: *Bárczy István* polgármester leánya, aki gyönyörű gyöngyvirágcsokrot nyújt át a királynénak. . . . A nehéz dísz és pompa fénye ragyogott, kigyultak a villamoslámpák, *Zágonyi Sámuel* százados, vonalparancsnok jelentette a katonai méltóságoknak és a miniszterelnöknek:

— A vonat öt perc múlva megérkezik.

A királyi pár megérkezése.

Pontosan két órakor a pályaudvar előcsarnokába besiklik a királyi párt hozó különvonat. A diszszázad zenekara rázendít az osztrák himnuszra. A Gotterhalte hangjai recsegnek, már nem hallatszik ide a Gellérthegyről a disztüz, pedig most másodszer szólnak az ágyuk harmincháromszor. . . .

A királyi különvonat ezuttal tizenkét kocsiából állott, mert a királyi pár teljes kíséretével érkezett Budapestre. IV. Károly király különvonata ugyanaz, amelyet I. Ferenc József használt. De hozzákapcsolták Zita királyné részére boldogult Erzsébet királynénk termeszkocsiját. Ez a különvonat a királyi pár kocsiján kívül még három termeszkocsiból — ezekben a kíséret tagjai utaztak — három elsőosztályú kocsiból, egy konyhakocsiból, fürdőkocsiból és podgyász-kocsiból állott. A különvonatot a magyar határtól *Winkler* államvasuti főfelügyelő és *Neugebauer Károly* főfelügyelő vezették. Már kedden este *Tolnay Kornél* államvasuti elnökgazgató és *Décsey* üzletvezető a különvonat elé utaztak, a különvonaton érkeztek ők is a nyugati pályaudvarra. Nem a termeszkocsiban kísérték a királyi vonatot, az egész utat a vonatvezető kocsijában tették meg.

. . . Lassan közeledik a vonat és a diszszázad zenekarát tülharsogja az éljen. A mozdony után az ötödik kocszi a királyi váróterem előtt áll meg halkán és pontosan. Az ajtóban megjelenik Zita királyné karcu alakja, mögötte IV. Károly király tábornagyi díszben. *Lobkovitz Zdenko* főhadsegéd siet előre a második termeszkocsiból, hogy lesegítse a királyi párt. Dörgő üdvözlése hangzik a diszmagyarban feszesen tisztelgő uraknak.

— Éljen! Éljen!

Előbb a király lép le a lépcsőkn. A diszszázad zenéje még szól. A szőnyegre lép és üdvözlést int. *Károly* király tábornagyi díszben van, fehér mentéjén cobolyprém, a sapka is fehér és prémmel övezett, vörös nadrágján fényesen

csillog az arany lampasz. Tiszteleg az éljenzés-re, karonfogja a királynét s lesegíti a kocszi lépcsőin. Zita királyné karcu alakján hosszú, fekete prémköpeny hermelin hajtókával, sötétbarna széles prém az ujjakon és a köpeny alsó szélén. Széles karimájú fekete kalapján ninesen fátyol. Ujra dörgő éljenzés. . . .

Károly király karonfogja a királynét és el lép a diszszázad előtt. A katonai méltóságok tisztelgését fogadja.

A királyi pár termeszkocsiját követő vagonból gróf *Waliss*, a király volt nevelője lesegíti a négyéves kis *Ottó Ferenc József* trónörökösét. Talpig fehérben van. Apró fehér ruha, fehér sapka, kis fehér cipők tipegnek, amint kézen fogva vezet a gróf a váróterem felé. A ceremóniát, a fogadás ünnepi aktusait nem nézi végig a kis főherceg, a várótermen keresztül viszik a zöld udvari csukott gépkocsihoz, amelylyel mindjárt a Várba hajtat. . . *Ottó* főherceg nem a bevonulás utvonalan haladt el, a Vilmos császártalon robogott vele az udvari gépkocsi az Arany János-utcán át a királyi vár felé. . . .

A tábornoki kar tisztelgése után a királyi pár a diszszázad előtt újra elvonult s fogadta a küldöttségek hódolatát. Gróf *Tisza István* miniszterelnökhöz fordult, aki a kormány nevében mondott néhány üdvözlő szót. A király a miniszterelnökkel kezét fog, majd egymásután a miniszterekkel is.

Az üdvözlés.

A futószőnyegen tovább haladt a királyi pár a diszmagyar-ruhás sorfal mellett. *Bárczy István* polgármester előlépett. A király kezét nyújtott neki, *Bárczy* mélyen meghajlik és a következő szavakkal üdvözlö a királyi párt:

— Felsőges Urunk és Királyunk! Felsőges Királyasszonyunk!

A magyar birodalom szíve, koronázó székesfővárosa jött ide törvényes képviselőle képében, hogy az ösöktől örökölt hódolattal, hűséggel és szeretettel köszöntse Felsőgeket akkor, amikor megkoronáztatásuk végett közénk jöttek. Mi ugy érezzük, hogy Felsőgeket már megértették a magyarság lelkét s ezért a magyar szív nyíltságával, egyszerűségével és minden melegségével csak annyit mondok, hogy Isten hozta Felsőgeket és áldja meg minden lépésüket.

A beszéd után hatalmas éljenzés hangzott föl újra, azután *Lobkovitz* herceg átnyújtotta *Károly* királynak azt az iv papírost, amelyről a király választát leolvasta.

A király válasza.

Messze hallhatóan olvasta fel *Károly* király a következő beszédet:

— Nemcsak törvényeink szavát, de szívem sugallatát is követve jöttem a királynéval együtt szeretett, hű magyar nemzetem körébe, hogy néhány nap múlva már mint a magyar szent korona viselője, koronás királyuk, átvegyem a szent koronában rejlő teljes fejedelmi hatalmat. Ebben a mindnyájunkra nézve jelentőségeltjes pillanatban a legigazibb örömmel és büszke bizalommal tölt el az a hűséges ragaszkodás és odaadó szeretet, melylyel bennünket fogadtak és mely hódolatukban oly melegen nyilvánul. Fogadják érte legszívélyesebb üdvözlésünket és leglegbensőbb köszönetünket.

Fölcsapott ismét a zugó éljenzés. Előlépett *Bárczy* polgármester leánya és a felsőges asszony kedvenc virágaiból, gyöngyvirágból kötött hatalmas bokrétát adott át a királynénak. Zita királyné mosolyogva vette át:

— Nagyon köszönöm a kedves virágokat, — mondotta.

Kezét nyújtotta a kisasszonynak s a király is kezét fogott a polgármester leányával. . . .

A kíséret tagjai is elhagyták ezalatt az udvari vonatot.

. . . A királyi pár és a kíséret megindult az udvari váróterem felé, ahol fogadták az udvarhölgyek hódolatát. Aztán kiléptek a nyitott udvarcsarnokba és helyet foglaltak a diszhintóban.

A bevonulás.

A királyi pár diadalutja.

A polgármester és a főkapitány kocsijai hagyták el elsőeknek a nyugati pályaudvart. Azután következett a díszmenet.

Elöl *Prihradny Henrik*, a hetedik huszárezred őrnagya lovagolt. Utána hófehér paripán egy előcsatlós, rizsפורos paróka verdeste a vállát. Az előcsatlós után következett a diszhintó a királyi párral. Az aranyozott, díszes fogat *Ferenc Ferdinánd* trónörökös diszhintója volt. Nehéz, aranyozott kocszi, a kerekek szintén aranyozottak. Négy, aranyozott szerszámu fehér ló vontatta, a jobboldali lovakon fehér, aranyosujtásos ruhában fehérparókás udvari csatlósok ültek. hátul, a kocszi csatlósülésén szintén két

csatlós és a fogat után lovon szintén egy csatlós.

Amikor a menet a pályaudvar diszkapuján kikerült a Berli-ni-tér széléhez, vezényszavak hangzottak, s a félszázad huszárság kirántotta kardját, feszesen tisztelgett. A kürtös a tiszteladás alatt a diszjelet fújta . . .

Hatalmas éljenrivalgás tört ki a Berli-ni-téren, a Teréz-köruton, hogy a hintó kifordult az uttestre. A gyalogjárókon szorongó közönség lelkes üdvözlése zugott, kalapok lengtek, zsebkendőket lengettek, kis zacslócskákat és az ablakokból, az emeletéről üdvözölte a főváros közönsége a királyi párt. Zugott, viharzott az éljen, mind erősebben, mind lelkesebben s az udvari fogat lassu trappolásban haladt. A király és a királyné a hintóból folytonosan kihajoltak, integettek, mosolyogva köszöngtek a diadaluton végig . . .

A királyi diszhintó után az udvari fogatok következtek, ezek után a miniszterelnök, a miniszterek, majd a fővárosi tanács tagjainak kocsijai hajtottak el. Amikor a királyi hintó a Podmaniczky-utca sarkához megérkezett, kétoldalt huszonöt-huszonöt diszruhás lovasrendőr várakozott. Mikor a királyi pár és a legszükebb kíséret fogatai elhaladtak mellettük, kétoldalt csatlakoztak a kocsisorhoz és kísérték a menetet.

Az éljen dörög . . . Már messzire jár a diszhintó, már elhagyta a Podmaniczky-utcát s még hallani a nyugati pályaudvarnál a magyar főváros közönségének szerető üdvözléseit.

Az Oktogon-téren.

A hatalmas téren festői kép tárult a néző elé, amelyen nem rontott a könnyű köd. A fehér-párafüggöny mögött várakozó embertömeg, a szűrkeségbe mosódó ütegek, egyfelől a Városliget halvány körvonalai, másfelől a város elvező konturjai csak emelték a festői összképet. Földről tekintve olyan volt a tér, mint egy óriási színpad, amelyen álmfüggöny tompít szűrkévé valami nagyszerű tablót . . .

A közönség már tizenkét órakor ellepte a járdák szegélyét. Később egyre sűrűbben jöttek az emberek, megtöltötték a gyalogjárót, körben megszállták az Oktogon-teret, a balkonok zsufozásig megteltek néppel és minden zárt ablakon át fejek látszottak az utcára. Félegy táján megérkezett a katonaság, a bakák három lépésnyire egymástól fölálltak és lábhoz eresztett fegyverrel várakoztak. A kordon mentén gyalogos és lovasrendőrök siettek föl-alá és egyre biztatták a csöndesen álló embereket:

— Hátrább, kérem, hátrább . . .

A széles Andrassy-uton egyik kocsis a másik után robogott. Mindenféle jármű szabadon közlekedhetett: a diszmagyarban a pályaudvarra siető urak fényes hintói közt szerény egyfogatúak mozogtak és szabályos időközökben a nagy sárga autóbuszok siettek végállomásuk felé. Egy óra táján megérkezett egy tábori ágyus üteg és elzárta az Andrassy-utat a Városliget felől.

Egy óra után a nagyszerű kép vonalai már nem változtak, a meglévő keretek csak tömörségben nyertek. A gyalogjárón már harmincszoros sorban álltak a szorongó emberek, akik elég vigyázatlanul kis gyerekeket is hoztak magukkal és pillanatról-pillanatra nőtt a láрма. Az intézkedő rendőrök kiabálása elvegyült a királyvárók zajával és ebből a zajból élesen vált ki egy-egy segélykiáltás. Egy-két asszony rosszul lett a rettenetes szorításból, mire a katonák befurták magukat a tömegbe és nagy fáradsággal az uttestre segítették az ájuldozókat, ahol a fűrge mentők vették pártfogásukba a segélyre szorulókat.

Fél kettő felé friss szél kerekedett, amely megmozgatta a lobogókat, de a köddel nem bírt. Az ünnepi hangulatot azonban nem tudta elrontani a borus idő: az emberek lelkesedéssel a szívkümben várták a magyar királyt, aki ifju hitvesével jön, hogy megkoronáztassa magát Szent István koronájával. Egyre sűrűbben iparkodtak a pályaudvar felé a fogadásra siető funkcioná-

riusokkal a különféle hintók. Az Operaház alsó erkélyén gróf *Bánffy Miklós* foglalt helyet az igazgatósággal és üdvözölve gyakran intett az arra kocsizó mánásoknak. A második erkélyt a tánc és énekkar lepte el, míg az Operával szemközti levő ház első emeletéről német tiszték nézték gyönyörködve a királyváró fővárost. Háromnegyed kettőkor gróf *Tisza István* miniszterelnök hajtatott végig az Andrassy-uton és eltűnt a Teréz-körut irányában.

Kevéssel ezután távoli ágyudörgés hallatszott: az uralkodópárt hozó vonat áthaladt a rákos-rendezői váltón. A sokezer fejű tömeg mintegy varázsütésre elnémult, az uttest már régebben elnéptelenedett: impozánsan szép kép bontakozott ki a néző előtt: a széles ut mindkét oldalán a mozdulatlan emberfal, a ködből kifehérlő arcok, amelyek a várakozás ül, odébb a tágas tér, amelyet szintén tömött embergyűrű vesz körül.

Autó surran az Oktogon-térre és a tér közepén megáll. *Boda Dezső* főkapitány — ő ül a gépkocsiban — visszatekint, azután jelt ad a soffernek, hogy folytassa az utat. A Teréz-körut felől már idezsong az éljen.

— Jönnék! — morajlik föl a tömegből.

— Schultert! — hangzik a vezényszó és a fegyverek a vállra repülnek. Az üteg trombitásai rákezdik a generalmarsot, abban a pillanatban a menet kikanyarodik az Andrassy-utca. Legelől *Prihradny Henrik* huszárnagy, azután a hófehér paripákon lovagló lovászok után a maga királyi pompájában robog az uralkodópárt hozó pompás nyitott kocsis. Négy hófehér büszke paripa vonja lassan ügetve a hintót, amelyből mosolyogva int a lelkesülő tömegnek a magyar király és hitvese, a magyar királyné. Riadó éljen száll föl, végighömpölyög az Andrassy-uton, kendők lobognak, kalapok repülnek a levegőbe és hallatlan, soha nem látott ujjongás fogadja a fiatal uralkodó párt. A magyar huszártábornoki egyenruhájában pompásan festő uralkodó szemmel láthatóan meghatott, amint folyton szalutálva és a kezével integetve köszöni a nagyszerű ovációt. A királyné is csupa kedvesség, amint visszaköszön az ujjongó tömegnek. Végtelelenül bájos jelenet volt, amikor az Operánál meglátta a hatalmas, szabad lánggal égő gázkandellábereket és erre a látványra fölhívta a király figyelmét. A király éppen a másik oldalra pillantott, de a királyné megfogta a kabátja ujját és megrántotta, mire a király feléje fordította a fejét és szintén nagy gyönyörűséggel nézte a színpompás képet.

Egy pillanatig tartott az elvonulás, bárha lassu ügetéssel haladtak is a lovak. A következő pillanatokban, mint az álm eltűnt a fogat, a kíséret lovasok és követő kocsik sora, csak a Fűrdő-utca felől zugott az éljen. A kíséret utolsó kocsija után, mint a gátját elszakító folyó, az emberáradat lehömpölygött az uttestre és egy pillanat alatt elborította az Andrassy-utat. Az ütegnél indulásra hangzott a vezényszó, a kordont álló katonák is csapattá tömörültek és az egész hömpölygés megindult a Duna irányában. A lelkes tömeg, ha már mást nem láthat, látni akarja a fényben uszó királyi várlakot, amelybe hazajött a magyar király és a magyar királyné . . .

A Lánehid előtt.

Fenyőgalyak zöld díszébe öltözött a hid. Vékony ágak fonódnak a hatalmas traverzekre, függő láncok a függő rácsokon s a tartó-iv óriási kapcsain. Fenyőgalyak és esokorba tűzött lobogók, piros-fehér-zöld zászlók lengnek és sárga és kék, piros és fehér színek a címerpajzsok fölött. Középen két gyönyörű esokor, zöld levelek közt gyöngyvirág és pármái ibolya. Elül, a két köoroszlán között, a diszkapu, tetején korona, alatta a király és a királyné nevének kezdőbetűi apró villanylámpák-pákból kirakva. S lámpák hosszú sora végig a hidon, sugaras udvaruk van a tejszínű ködben, a ködben, mely ráfekszik mindenre, lassan, észrevétlenül mosódik el a hid, a tulsó pillér már csak egy roppant barna árnyék, a tulsó

part már csak egy homályló sáv, a víz színe sárgás és zöldes, odább összeolvad a köddel, egy-egy fényreflex csak nehezen, küzködve villan, fenn a királyi vár, messzebb a Gellért-hegy, az ember ép csak érzi, mi merre van. A folyóból is száll ez a köd, eső lóg a nyirkos levegőben, a következő percben talán esni fog. Kora délutáni óra, de minden oly nehéz, nyomott, mintha este volna. Hajókerék zugása hallik halkán, lopva uszik egy hajó lefelé a Dunán.

A hid előtt, a téren, ezernyi-ezer ember. Szép szabályos sorokban, kétoldalt a köralakú járdán. Középen, ékalakban, megint egy ember-sziget. Iskolásfiúk, iskoláslányok vonulnak fel négyes sorokban. Fehér póznákon nehéz zászlók lengnek, a házak is zászló- és virágdiszben, tömördek ember az ablakokban s az erkélyeken. Az Akadémia palotáját már finom fátyollal vonja be a köd, előtte Széchenyi szobra még éles körvonalakban, feketén magaslik. Jobbkéz felé beláthatatlan az ember-sor, a keskeny utcán összeérnek a lobogók.

A tömeg áll és vár. A lovasrendőrök mereven ülnek a vörösterítés lovakon, a katonák lábhoz tett fegyverrel tartják a kordont. Egy-egy riadt, középre tévedt embert gyorsan a sorba igazítanak. A kérdezősködő, kíváncsi szavak, a beszélgetések, lábak csoszogása monoton zsi-bongásba olvad.

A folyón át tompa ágyuszó. Pillanatnyi csönd, aztán meglepett moraj hullámzik végig:

— Most érkezett meg!

— Milyen pontosan jött!

— Itt lesznek mindjárt!

Megint egy ágyuszó, aztán mind gyorsabban újabb és újabb lövések. Egy rendőr lova táncolni kezd, megfordul maga körül, középen a tiszt int s egy másik jön helyébe. Sokan az órát nézik, a hídfő felső peremén egy hölgy fotografáló-gépet tart a kezében, az ujjá már érinti a gombot.

Pár kocsis jön balkéz felől, szünet, aztán egy lapos zöld autó. Lent valaki elkiáltja magát:

— A trónörökös!

S most ezer és ezer torokból hangzik a kiáltás, csengőn és becéző, meleg vidámsággal.

A fehér ruhás, szőkefürtös gyermek komolyan ül a zárt kocsiban. Egyenesen ül, előre néz, tudja, hogy minden szem őt nézi most. Kiesi kezét fehér sapkájához nyomja, szalutál a kis princ, fogadja a nagyok köszöntését, ő, aki egykor ura és fejedelme lesz itt mindennek és mindenkinek.

A kocsis a hídfőhöz ért, s még morajlik az elragadtatás:

— Be szép volt! Be helyes volt!

— Milyen édes!

— Egyedül jött!

Egy munkásasszony a lányához fordul: mondtam, csak ezt szeretném látni . . . Az emberek magyarázzák egymásnak, merre jött, miért jött egyedül, ki volt mögötte az a zöldtollas csá-kóju katona.

Aztán lassankint elül a zaj. Autók és udvari fogatok jönnek balfelől, hófehér paripák huzzák a nagy üveges hintókat, a bakon szűrkeköpenyes, öreg, borotváltarcu kocsisok tartják a gyeplőt. Diszruhás katonák ülnek a hintókban, egy-egy ablakon nőarcok nevetnek ki, a főhercegek és a főhercegnők jönnek, a királyi család tagjai.

Hirtelen nehéz hangáradat közeleg jobbfelől. Pillanat alatt arra fordul minden arc. Kivont karddal egy huszártiszt lovagol, utána még két lovas, aztán feltűnik a nagy aranyos fogat, négy hófehér paripa van elébe fogva. Karok emelkednek, fehér kendők lobognak, a kalapok lekerülnek a fejeikről, az üdvölvések tompán dübörögnek, s hangáradat csak nő, csak nő, csak nő egyre:

— A király!

— A királyné!

Tábornoki, fehér atillában délcegen ül a kocsiban a fiatal király. A kalpagja barna co-

bolyprém, fehér kócsagtollal és lilavörös díszel. Mosolyog, jobbra-balra néz, a kezét feltartja, úgy int mindenfelé, boldogan köszöni az ujjongó, rivalgó köszöntést. Jobbján a királyné, fekete utazó-ruhában, csak a nyakán van egyszerű fehér csipkedisz, szerényen mosolyog az ifjú királyné.

A kocsí már felhajtattott a diadalives ünneplő hidra, a kíséret néhány kocsija jött még, aztán feloldódtak a sorok, egyetlen óriási gomolyog hullámozott a téren, majd a hidra özönlött a sokezernyi ember.

Akkor már a vár és a koronázó templom földjén járt a királyi pár.

A Várban.

A Várban már féltizenkettő tájban nagy sürgős-forgás volt, a sikló alig győzte fel- és leszállítani a közönséget, amely a koronázási előkészületeket jött megtekinteni, aztán pedig sorakozott azon az utvonalon, amelyen a királyi pár bevonult. A várpalota és környéke, a lánc-hidtól fölfelé vezető utvonalon gazdagon fel volt díszítve zászlókkal. Az Albrecht-ut pompás főuri palotáiról hatalmas nemzeti színű lobogók ereszkedtek alá, az erkélyek és emeleti ablakok párkányzatán pedig gyönyörű szönyegek voltak kiterítve. Fönt a Várban a miniszterelnökség, a honvédelmi minisztérium, a honvéd főparancsnokság, a hadtestparancsnokság és a Vöröskereszt palotája nemcsak lobogókkal és nemzeti színű drapériával volt bevonva, de az ablakok párkányzatait izlésesen zöld élőnövény-füzérrel vonták be. A hadtestparancsnokság épületéről a régi megszokott kétféjű sasos sárga-fekete zászló helyett először büszkélkedett most a hadsereg új lobogója, fehér mezőben a magyar és az osztrák címerrel. Lobogódíszben várta a királyi párt József főherceg palotája és a főudvarmesteri hivatal is.

Tizenkét óra tájban a rendőrség elzárta a szabad forgalmat a Várhoz vezető utcákon. Felvonult a katonaság, az utvonalon jobb és baloldalon öt lépésnyire egymástól álltak meg a katonák, lábhoz tett fegyverrel, mögöttük a rendőrség, egy kis részét a kordonnak pedig cserkészfiúk csapata vette át. Délben ólmos szürke köd ereszkedett le a Várra, az eső is szitálni kezdett s csak két óra felé tisztult ki valamennyire.

Katonabanda hangjai mellett ekkor vonult föl a Vár díszőrsége, amelyet a 29-ik honvéd gyalogezred díszszázada adott. A barnaképi magyar fiúk, csupa válogatott, több kitüntetéses, harctereket bejárt hős, keményen lépkedett a zene pattogó ütemeire, amelyet az udvari gyász óta ma lehetett először hallani. Az őrségváltást nagyszámu közönség nézte végig. A zenekar azután a Szent György-térre vonult és az épülfélben levő tribünök és a koronázási domb között helyezkedett el félkörben és mint a király íttartózkodásakor szokásos, térzenét adott. A zenekar Friósay karnagy vezetésével csupa magyar nótát játszott, még a Himnuszt is a kurucnóta motívumaival kevert átírásban játszotta. A zene azután újra az őrséghez vonult és haza kísérté kaszárnyájába a leváltott bosnyák díszszázadot.

Félkettőkor már sűrű sorfalat alkotott a közönség az Albrecht-utól egészen föl a királyi palota kapujáig, várva a királyi pár érkezését. Várakozás közben a Disztéren és a Szent György-téren egy udvari futár vágatott végig lovon, aztán udvari kocsik jöttek-mentek, míg két órára teljesen szabad lett az utvonalon.

Negyedhárom jóval elmúlt már, amikor egy autó fordult be a Szent György-térre és a miniszterelnökség palotája elé kanyarodott. Gróf Tisza István miniszterelnök és a felesége ült benne. Most udvari automobil következett. Messziről csak egy tábornok alakja látszott benne, de amint közelebb gördült a kocsí, egy szőkefürtű bájos fiúcskát vett észre a közönség a tábornok oldalán.

— A kis trónörökös! — adták szájról-szájra az emberek.

— Milyen aranyos, milyen bájos!

A kis Ottó főherceg élénken tekintgetett jobbra-balra. Nem is ült az autóban, hanem állott, egyik kezét gróf Wallis tábornok térdére támasztva. Kedvesen integetett jobbra-balra és boldogan mosolygott, ahol fölismerték és megéljenezték.

A közönség jó része csak akkor tudta meg, hogy az autóban a trónörökös ült, amikor a kocsí az őrség elé ért és elhangzott az első harsány vezényszó:

— Fegyverbe!

A honvédszázad egy pillanat alatt talpra ugrott, hogy fegyverrel tisztelegjen, a kürtös pedig a generálmarsot fújta.

— Most nyolc udvari kocsí következett, amelyben a katonai és udvari kabinetiroda főtitkviselői ültek, részint uniformisban, részint díszmagyarban.

Ismét udvari autó, kürtjel, dobpergés, az őrség tiszteleg: *Milcsa* főherceg, a király öccse haladt el szárnysegédjével.

Félhárom után hét perccel éljenriadal zaját hozta a szellő az Albrecht-utól. A Gellérthegy ormán tompán dübörögtek az ágyuk, *harmincöt lövést* adtak le annak tiszteletére, hogy a király és a királyné megérkezett palotájába. Hosszu kocsisor tünt föl, az elsőben *Boda Dezső* főkapitány vágat el előttünk, a másodikban *Bárczy István* polgármester, aztán hófehér paripán egy huszárőrnagy, majd a királyi pár díszhintaja, udvari csatlosoktól körülvéve. Hatalmas éljenriadal fogadta őket. A király előre hajolva, mosolyogva szalutál, a királyné pedig kezével int köszönetet az ovációért. A király még egy pillantást vet a koronázási dombra, aztán gyorsan vágat a kocsí, a feszesen tisztelgő őrség előtt, a főbejárathoz.

Amint a közönség elvonulni kezdett, hosszú kocsisorban érkezett föl a várba a főváros törvényhatóságának küldöttsége.

A budapesti helyőrség tisztikarának hódolata a király előtt.

Az ezidőszorint Budapesten állomásozó tisztek báró *Karg János* lovassági tábornok, a honvédség főparancsnokának vezetésével délután két órakor gyülekeztek a budai Vár nagy udvarán, hogy nyomban Ófelsége megérkezése után kifejezzék hódolatukat. Egy ott szolgálatot teljesítő főhadnagy közölte a Várba érkező tisztekkel, hogy a király a Habsburg-teremben fogadja a tisztikart. Negyed háromra a hatalmas márványterem megtelt a gyülekező tisztekkel, akiknek nagy része — a tábornokok és törzstisztek valamennyien — díszben jelent meg, a többi pedig parancs szerint menetöltözetben.

A budapesti pöttestek tisztikara, azok kivételével, akik az utvonalon teljesítettek szolgálatot, teljes számban jelentek meg a fogadtatásra, köztük a budapesti első honvédpótzászlóalj tisztjei, élükön *Schieb Károly* ezredessel, *Szlányi* alezredessel, *Mészöly Ödön* és *Erdős Gábor* őrnagyokkal, *Révész Vilmos* főhadnagysogédttiszttel és szendrői *Kovács Lajos* századdal a koronázási díszszázad parancsnokával. Megjelentek a budapesti katonai kórházak parancsnokai, *Szepessy* vezértörzsorvos, *Cakó* fő-törzsorvos, báró *Kéthy*, a Ludovika-kórház parancsnoka s *Ryll* fő-törzsorvos.

Csakhamar belépett a Habsburg-terembe *Nepallek* főszertartásmester, megállt a tábornokok csoportja előtt s közölte velük, hogy Ófelsége mélyik ajtón fog belépni, s hogy a terem hosszában elhelyezkedő sorfal között négy lépésnyi térközt szabadon keli hagyni a király és kísérete számára. Majd kinyitatta a szomszédos termet is, hogy a szép számban összegyülekezett tisztek kényelmesen elhelyezkedhessenek.

A Gellérthegy ágyuinak tompa dörgése nemsokára jelezte, hogy az udvari vonat már megérkezett. A csodaszép teremben, amelyet pazarul világítottak meg az apró, finom villamoslámpák százai, a nehezen tűnő percek során a várakozás izgalma hullámozott végig, mert hisz ez volt az első alkalom, hogy IV. Károly magyar király előtt megjelenhetett a budapesti helyőrség tisztikara.

Pontban három órakor jelentette *Nepallek* főszertartásmester, hogy Ófelsége közeledik. Mindenki az ajtó felé szegezte tekintetét, amelynek szárnyai egyszerre kitárultak s a király gróf *Széchen Miklós* magyarországi udvarnagy, herceg *Lobkowitz Zdenko* vezérőrnagy, főhadsegéd és báró *Catinelli* alezredes, szárnysegéd kíséretében belépett a Habsburg-terembe.

Báró *Karg János* lovassági tábornok, mint a budapesti állomásparancsnok helyettese, német nyelven üdvözölte az uralkodót. Az üdvözlés után a király végighaladt a tábornokok sora előtt s elsőnek báró *Kargot* szólította meg, megköszönvén neki a lelkes, hódoló szavakat. Azután *Magyar Gyula* tábornokot, *Tabajdy Kálmán* altábornokot, a budapesti honvédkerület parancsnokát, *Kirchner Hermann* altábornokot, *Máriássy Sándor* altábornokot, a darabonntestőrség helyettes parancsnokát, *Sorsics* altábornokot, *Say Gusztáv* altábornokot, *Braun* lovassági tábornokot, *Turczér* altábornokot, *Fischer* vezérőrnagyot, *Baitz József* altábornokot, *Szabó* altábornokot, a csendőrség főparancsnokát, *Szilágyi József* vezérőrtörzsorvosot, *Zeisberger János* altábornokot, báró *Hauer Lipót* lovassági tábornokot, *Bartha* vezérőrnagyot, a Ludovika Akadémia parancsnokát s *Citó* lovassági tábornokot tüntette ki megszólításával a király, aki tábornokaival felváltva magyarul és németül beszélt, aszerint, ahogy a tábornokok bemutatkoztak.

Ófelsége mindegyik tábornoktól megkérdezte, mi volt a haretéri beosztása, s hogy ezidőszorint milyen minőségben teljesít Budapesten szolgálatot. Aziránt is érdeklődött, hogy még sokan vonulnak-e be, s hogy milyen a csapatok egészségi állapota. A király a cercle tartama alatt rendkívül élénken és kedvesen beszélt a tábornokokkal, arcát könnyű pir öntötte el és világoskék, tiszta szeme érdeklődve siklott végig a hódoló tisztek tömegén. A király mindegyik tábornokkal kezet fogott, s minden alkalommal, mielőtt távozott volna, összeütötte sarkantyuját és meghajtotta magát. A tisztek a cercle alatt feszült figyelemmel kísérték az ifjú uralkodó minden mozdulatát s a király meleg közvetlensége, sugárzó ifjusága, s egész lényéből kiáradó, valósággal lebilineselő kedvessége valamennyiükre: ifjura, öregre egyaránt feledhetetlen mély, rendkívüli benyomást tett. A cercle tizenöt percig tartott.

A cercle után báró *Karg* megköszönte Ófelségének, hogy kegyes volt fogadni a budapesti tisztikar hódolatát, mire a jelenlevők lelkes éljenzéssel ünnepelték az ifjú uralkodót, aki a szünni nem akaró hódolat harsány megnyilvánulása közben hagyta el kíséretével együtt a Habsburg-termet.

Az udvari vonat utja.

Ma reggel *Marcheggbe* utazott az udvari vonat elé a Máv. igazgatósága részéről *Tolnay Kornél* elnökgazgató, *Décsey Lajos* balparti üzletvezető és *Neugebauer József* nyugati pályaudvari fűtőházi főnök.

Elutazás a császárvárosból.

Bécs, dec. 27.

A királyi pár reggel háromnegyed kilenc órakor udvari külön vonaton a keleti pálaudvarról nagy kísérettel elutazott Budapestre a koronázásra. Kíséretükben van: *Esterházy-Andrássy* hercegnő, a királyné főudvarmesternőjének helyettese, *Nostitz* grófné és *Kállay Erzsébet* udvarhölgyek, *Montenuovo* herceg első főudvarmester, gróf *Berchtold* második főudvarmester, *Lobkowitz Zdenko* herceg főhadsegéd, báró *Schiessl* kabinetirodai igazgató, gróf *Wallisch* altábornagy, *Marterer* lovag altábornagy, gróf *Esterházy*, a királyné főudvarmestere, *Margutti* lovag vezérőrnagy, gróf *Ledochowski* alezredes, báró *Catinelli* alezredes és *Brougier* alezredes, gróf *Hunyadi* kapitány parancsörtiszt, a katonai kabinetiroda részéről *Kazy* ezredes, *Ottubay* és *Pintér* kapitány, a kabinetirodából báró *Nagy* udvari tanácsos és *Pápay* követési tanácsos, a főkamarási hivatal részéről *Ulreich* osztályfőnök a katonai iroda részéről *Grollmann* kormánytanácsos, dr *Eisenmenger* kormánytanácsos, udvari orvos, a királyi pár főudvar-

mesteri hivatala részéről *Grossz* kormánytanácsos, továbbá *Renglovics* gazdasági tanácsos, az utazási hivatal részéről *Mares* udvari főszámtanácsos, a katonai irodából pedig *Beszédes* titkár.

Bécs, dec. 27.

A Korrespondenz Wilhelm jelenti: Ő felségeikkel *Ferenc József Ottó* trónörökös is Budapestre utazott. Noha az elutazás órája a közönség előtt nem volt ismeretes, az Ostbahnhof előtt mégis nagyszámu közönség gyűlt össze, amely az uralkodópárt a pályaudvarra érkezésükkor lelkes ovációkban részesítette. A pályaudvaron megjelent dr. *Speil von Ostheim* lovag udvari tanácsos, az Ostbahn vonalainak igazgatója és több más vasuti funkcionárius, valamint a magyar államvasutak funkcionáriusa. Ő felségeik a trónörökössel a különvonatba kapcsolt sötétes színű pompás udvari szalonkocsiba szálltak, amelyen már ő felsége neve van, K betű, a melynek egyik oldalán I., másik oldalán IV. áll. Marchegg-től kezdve a magyar államvasutak tisztviselői vezetik a vonatot.

A marcheggi állomáson.

Az udvari vonat kilenc óra negyven perckor érkezett Marchegg állomásra. Mikor a vonat megállt, a király kiszállt a kocsijából, beszélgetésbe elegyedett a fogadására megjelent urakkal és fogadta a Máv. elnökségének tiszteletét. A király néhány percig elbeszélgetett a megjelentekkel, ezután ismét felszállt szalonkocsijába és a vonat néhány pillanat múlva elindult.

A magyarországi uton Neugebauer a mozdonyon, Tolnay és Décsy pedig a kalauzkocsiban foglalt helyet. A vonatot a Máv. egyik nagy amerikai lokomotívja vitte. A kalauzkocsi után két vagonban az udvari személyzet ült. A királyi pár szalonkocsija után az udvari méltóságok kocsijai következtek és végül a podgyász-kocsik.

Pozsony, hódolata.

Zuhogó esőben várta Pozsony város közönsége az átutazó királyi párt. A pályaudvart zöld lombokkal és piros-fehér drapériával, Pozsony város színeivel díszítették fel és már jóval tíz óra előtt vagy harmadfélezer ember gyűlt össze az állomáson. A hatóságok fejei, a katonaság egy tábornok vezetésével, *Brolly Tivadar*, a város polgármestere, *Bartal Aurél*, Pozsony megye és Pozsony város főispánja állott a pályaudvar nagy csarnokában. A 72-es gyalogezrednek egy diszszázada vonult fel.

Az udvari vonat tíz óra tizenhat perckor robogott be a pályaudvarra. A közönség lelkes eljenzése közben szállott ki a vonatból IV. Károly király köpönyeggel és Zita királyné hosszú fekete, szőrmével díszített kabátban. Mögöttük *Lobkowitz Zdenko* herceg és két udvarhölgy lépett le a szalonkocsiból.

Először a katonaság nevében a megjelent tábornok jelentkezett a királynál, majd a kivonult díszszázad megszámolása után *Bartal Aurél* főispán engedelmet kért, hogy bemutathassa Pozsony város polgármesterét. A király megadta az engedélyt, mire *Brolly Tivadar* polgármester üdvözölte a királyi párt.

Az üdvözlő beszédre IV. Károly király egy papírlapról a következő választ olvasta fel:

— Fogadják legszívesebb köszönetemet megjelenésükért és hódolatuk nyilvánításáért. Benső örömmel tölt el, hogy ez utunkon éppen az ősi koronázó város üdvözlését fogadhatom. Adják át küldöiknek is üdvözlötünket azon biztositással, hogy e szép ősi város érdekeit mindenkor szívemen fogom viselni.

Mialatt a király beszélt, az udvari szalonkocsi ablakánál megjelent a kis trónörökös és onnan nézte végig az egész fogadást.

A felség szavai után *Brolly Tivadar* polgármester a város nevében gyönyörű csokrot nyújtott át Zita királynénak. A csokrot himzett piros-fehér szalag díszítette. A Vöröskereszt választmányára szintén csokrot nyújtott át a királynénak.

A királyi pár ezután kezét fogott a polgármesterrel és a főispánnal, beszállt a szalonkocsiba és a trónörökössel együtt megjelent a kocsikablakánál. Tíz óra huszonhat perckor elindult a vonat, a király, a királyné, a trónörökös

a kocsikablakából intett búcsút a pozsonyiaknak.

Az udvari vonatba felszállott *Gertenberger Frigyes* altábornagy, pozsonyi katonai parancsnok és a tábornokok kocsijában utazott Érsekújvárig.

Érsekújvár hat pere!

Érsekújváron hat percig állott a király vonata. A király kiszállt a kocsiból, fogadta a megjelent katonai személyek tiszteletét, ezután a város polgármesterének és notabilitásainak

üdvözlését. Párkány-Nánán lépésben haladt át az udvari vonat.

Fogadtatás Vácott.

Egy óra huszonhat perckor Vácott állt meg a különvonat. A fellobogózott állomáson *Ráday Gedeon* pestmegyei főispán, *Fazekas Agoston* alispán, dr. *Zádor János* váci polgármester, *Ivánka Pál* főszolgabíró és nagy tömeg fogadta a királyi párt. Több küldöttség is ott volt a fogadtatáson, közte Fót és Csomád községek küldöttsége.

Károly király átveszi a hitlevelet.

A hitlevél-bizottság Károly királynál és Zita királynénál.

Szerda estére kelve fölragyogott száz szeme a budai várnak: száz ablakból ezer lámpa fényes hintette be sugar aranyhimmal a Duna sötét hullámzó királyi palástját. A hegyek mögül, hol királyi vadász hajszolta a gimet, a nagy vadások felől, hol még százados tölgyeket takar az idei hó, gyorsuló szárnyakon rohan alá az esti szél s a Lánchíd apró lobogóinak tarka-hosszu sora úgy lebben, úgy csattog, úgy repdes, mintha a zászlóerdő beszélgetne, beszélgetne — mesélgetne öreg Budavára új királyáról, öreg Budavára kelő hajnaláról.

Már lent a síkló körül ébredéz az udvari élet; az alagut felől udvari fogat közeledik, a hegyipálya kis kocsijaiból spádés udvari tiszték szállanak ki, generális fővegeken fujdogálja a szél a tollat, ragyogó testőr-ruhák után fordul meg a csodálkozó budai. Fent a várban a köd homályát több-ezernyi ivlámpa oszlatja s a kedvesen görbülő várbeli utcák ódon kastélykái között fantasztikus összevisszaságban emelkednek dombok és oszlopok, állványok és lépcsők: rakva lobogóval, babérral, nyüzsgő emberrajjal.

Az esti órán is öltözködő utcákon túlköelve rohan a királyi palota fényben uszó kapuja felé az autó, csattog a kövezet főuri hintók paripáinak lába alatt, sorjával jön a bérkocsi is: az országgyűlés hitlevél-bizottsága érkezik a várba.

A trónteremben.

Udvari zsandárok, testőrök raja a kapu alatt, csattos cipőjü, fehérharisnyás, vérvörös ruhájú lakájok a széles márványlépcső két oldalán, cerimonia-mesterek, udvari tiszték a lépcsőfokon, olyiknak jobb vállától bal válláig húzódik a sasos, medvés, oroslános kitüntetések szalagos sora, olyiknak aranyos ruhája szinte beleolvad a nehéz bronztól, fényes aranytól elborított oszlopok világába.

Itt hullámszik fel a képviselők és főrendek díszruhás serege: csillogó-villogó folyama habos selymeknek, selymes prémekeknek, évszázadok vitézi ékszereinek. Kék termen, kis termen, nagy termen át csörren a kard, peng a sarkantyú, amint a még láthatatlan cerimonia-mester intésére pálcás udvari emberek vezetik a hullámzó csoportokat; végre a magyar király tróntermében állunk. Az aranybrokattal borított falközépen áll a trónszék négy struce-forgóval díszített biborkárpit alatt, háttérében a himzett magyar címerrel.

A trónnal szemben állanak föl a képviselők és főrendek. Nagyszerű képe-keveréke a századok történelmét képviselő forgóknak, kardoknak, mentéknak, láncoknak. *Esterházy Miklós* hercegen nyusztprémes mente, melyet *Mátyás*-korabeli aranyhímzés borít, gróf *Hadik János* fővegen türkizes *Rákóczi*-forgó, kerecsen-tollakkal, *Batthyány Lajos*on *Bocskay* korának ruhája, hajdukarddal, *Festetics Taszilónak* nyakláncában régi nagy gyémántok mogyorónyi szemei.

A csoportok előtt *Nepalek*, a fő-fő cerimonia-mester suhan ide-oda koronával díszített pálcájával, néha utasításokat ad a kisebb cerimonia-mestereknek, néha jelentést tesz a magyar udvarnagynak, akinek pálcáját a magyar korona díszíti.

Az ajtóknak kacagányos testőrök sorfala áll. Hat óra előtt néhány perccel a te-

rembe lép hat testőr, a trón két oldalán állanak fel, kihuzzák a fényes szablyát.

Az ajtóban pálcakoppanás: elcsendesül a halk zibongás. *Biboros* díszében jön az esztergomi érsek, *Csernoch János* primás, jobbáiban a hitlevél. A püspökök körülveszik s ő féllépésnyire áll az egész csoport előtt.

Megjelenik a király.

Most három pálcakoppanás: szoborra válnak a testőrök s az ajtóban feltűnik a zászlós urak csoportja, élén gróf *Csekonics Endre* hatalmas alakja. A zászlós urak sorában hozza az ősz gróf *Széchenyi Gyula* főlovászmester az ország kardját, utánuk jön a kormány, párosával a miniszterek, pár nélkül egyedül gróf *Tisza István* miniszterelnök, az apostoli keresztet hozza most *Walter Gyula* püspök s végül lovassági tábornoki ruhájában, mosolyogva, fejével üdvözlötet intve, viharzó éljen-zugás közegette: *Károly magyar király!*

Csernoch primás beszéde.

Fölmegy az emelvényre, leül a trónszékre, ott állanak a trón körül herceg *Esterházy Miklós* helyettes főlovászmester, gróf *Schönborn-Buchheim Károly* helyettes magyar királyi főudvarmester, id. gróf *Festetics Pál* magyar királyi főkamarmester, gróf *Lónyay Albert*, a magyar királyi testőrség kopitánya, gróf *Auersperg Károly*, a cs. kir. darabonttestőrség kapitánya, báró *Gaudernak József*, a magyar királyi darabont-testőrség kapitánya, *Lobkovitz* herceg főhadsegéd, dr. *Walter* püspök, az apostoli kettős keresztrel, gróf *Tisza István* miniszterelnök a kabinet összes tagjaival. A trónnal szemben állott *Csernoch János* bibornok hercegprimás, aki mögött sorban a többi zászlósúr: gróf *Apponyi Sándor* helyettes országbíró, herceg *Festetics Tasziló* főtárnokmester, báró *Skerlecz Iván* horvát bán, gróf *Bánffy György* főajtónállómester, gróf *Csekonics Endre* főasztalnokmester, gróf *Széchenyi Emil* helyettes főpohárnokmester és félkörben az országos bizottság tagjai foglaltak állást. A csoportok előtt álló *Csernoch János* esztergomi érsek, egy lépést előre téve, beszélni kezd. Hangja az izgatottságtól remeg, alig tudja a szavakat mondani, de hamarosan erőt vesz magán:

Császári és királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

A magyar országgyűlés, amelynek képviselőiben van szerencsénk Felségéd legmagasabb trónja zsámolyánál megjelenünk és legmélyebb alattvalói hódolatát tolmácsolunk, határtalan örömmel értesült Felségéd akaratának legelső megnyilvánulásából, hogy fenkölt lelkének sugallatához és a törvény rendelkezéséhez képest mielőbbi megkoronázását óhajtja, ami leghöbbs vágya Felségéd hű magyar nemzetének is. Az országgyűlés készséggel sietett a koronáztatás előtt kiadandó királyi hitlevelet, a magyar alkotmány legfőbb biztosítékát és az alkotmányos uralkodás biztos zálogát elkészíteni.

Ezen alkotmánybiztosító oklevelet vagyunk boldogok és szerencsések a jelen országos küldöttség által Felségéd elé terjeszteni, legalázatosabb bizalommal kérve annak legkegyesebb elfogadását és az országgyűlésnek ünnepélyes alakban való kiadását, mert a királyi hitlevél legmagasabb kibocsátása alkotmányunk sarkalatos törvényei szerint a koronázást megelőzendő,

Az alkotmánybiztosító oklevéllel ünnepelesen megújítjuk és ha lehet, még megszilárdítjuk a felső uralkodóház és a magyar nemzet közötti szétéphetetlen kapcsolatot és rendíthetetlenül szilárd alapkővet rakjuk le Felséged trónjának és áldásos országglásának, mely ugyan a világháború véres viharában kezdődött, de Felséged bölcsességéből már az első napokban fölragyogtatta hazánk borus egén a békés engesztelődés első reményességét.

Jobbágyi hódolattal kérjük Felségedet, hogy a koronázási hitlevelet a nemzet bizodalma és alkotmányos hűsége, határtalan szeretete és áldozatkészsége kezességül is tekinteni, azt elfogadás és majdani szentesítés jeléül legmagasabb királyi aláírásával ellátni, az országgyűlésnek kiadni, magát Szent István koronájával megkoronáztatni és koronázáskor az alkotmányos esküt letenni kegyeskedjék.

Egyben alázattal könyörgünk Felséged előtt, méltóztassék azt a forró óhajásunkat is legkegyelmesebben teljesíteni, hogy Ő felsége, legkegyelmesebb Urnök és Asszonyunk, Felséged koronáztatásával egy időben Magyarország királynéjává koronáztassék, hogy aki Felségeddel odaadó hitvesi szívvel az uralkodás gondjait megosztani kész, a magyar nemzet előtt oly hagyományos tiszteletben álló királynéi méltóságban álljon mindenkor Felséged oldalán, kivéven boldog részét Felséged uralmának dicsőségéből, népeinek szeretetéből és örömeiből.

Károly király a beszéd alatt fejével többször bólintott s valahányszor az éljenzés felzúgott, mosolyogva szalutált az éljenzők felé.

A király válasza.

Már-már befejezte Csernoch a beszédét, mikor egy udvari hivatalnok a belső termekből kihozta a királyi válasz kéziratát. Károly király egyszerű magyar szóval, erős, csengő hangon olvasta föl választát:

— Megelégedéssel fogadjuk a koronázási hitlevél elkészítését. Arra vonatkozó elhatározásunkat már holnap ki fogjuk nyilvánítani.

Teljes szívünkben reméljük, hogy a koronázási hitlevél megerősítésével teljesíthetjük megkoronáztatásunk törvényes előfeltételét.

A koronázás napjának kitűzése iránt haladéktalanul rendelkezni fogunk és örömmel engedünk az országgyűlés azon kérésének is, hogy egyszersmind Felséges Hitvestünk magyar királynéjává koronáztassék.

Viharzó éljen rekesztette be a király szavait. Akkor aztán a király felállott trónszékéből, levette kalpagját s lesietve az emelvényről, a főrendek és képviselők csoportjához lépett s egymásután szólította meg az egyes politikusokat.

Az udvari emberek area csak úgy ragyogott a boldogságtól, amint látták, hogy a királyt minő lelkesedés veszi körül.

A királyné termében.

Ismét három pálcza koppanás: a zászlós urak kísérete feláll s a király zugó éljenzés közben távozott a teremből. Most a terem másik ajtajában koppan a ceremóniás pálcza s a hitlevél-bizottság a fényes termék sorain elindult Zita királyné termei felé.

Alig állott fel a csoportozat, udvarhölgyei kíséretében megjelent ezüstös-szürke uszályos ruhában, fején briliáns diadémmal Zita királyné.

Csernoch primás beszéde.

Csernoch János esztergomi érsek előlépett és szólt:

Császári és királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urnök!

Csak az imént volt szerencsénk Ő császári és apostoli királyi Felsége elé azt a legalázatosabb kérésünket terjeszteni, hogy az Ő szerencsés megkoronáztatásával egy időben császári és királyi Felséged is ősi szokás és hagyomány szerint megkoronáztassék és ilyképp teljessé váljék a magyar nemzetnek boldogsága és öröme. Most ugyanazon kérésünket ismételjük császári és királyi Felséged, a mi legkegyelmesebb Urnök és Asszonyunk előtt, alázatosan ese-

dezzén, kegyeskedjék a királynéja iránt mindig rajongó szeretettel viseltető lovagias magyar nemzetnek azt a forró óhaját teljesíteni, hogy császári és királyi Felségedet Magyarország királynéjává koronázhassa s így Szent István koronájának sugárzó fénykörében láthassa védőangyalát. Mindnyájunk szívében élénk visszhangot keltettek azok a szeretetteljes szavak és tettek, amelyekkel Felséged a háború által sújtott erdélyi testvéreink vigasztalására sietett és a fejedelmi készség, amelylyel legmagasabb nevét a gyermekmentő akció rendelkezésére bocsátani és abban tevékenyen részt venni kegyes volt.

A magyar nemzet már ezekben is örömmel látja Felséged boldogító szeretetének zálogát, amely a legfájóbb elárulás és hosszú árvaság után olyannyira drága kincse lesz s gyermeki bizalommal reméli, hogy legalázatosabb kérése Felségednél biztos meghallgatásra talál.

Fogadjá császári és királyi Felséged a magyar országgyűlés legalázatosabb alattvalói hódolatát, amelyet annak képviselőiben kifejezni bátorokodunk.

A királyné szavai.

Zita királyné most meglepetéssel szolgált a magyar uraknak, választát *nem olvas-ta*, hanem *közvetlen szóval, kedves meleg hangon, tiszta magyarsággal adta*:

— Örömmel teljesítem a nemzetnek Önök által nyilvánított kívánságát, amely saját forró óhajásommal találkozok. Aldom az isteni gondviselést, hogy e magasztos per-cet megérnem engedte. Vigyék megbízóik-nak őszinte köszönetemet és szíves üdvözlésemet.

Igaz, nagy lelkesedés felelt a királyné szavaira a felharsonó éljenben s a magyar urak ajkán, a termeken át, egy mondás ült, ajkáról egy mondás szállt:

— Szívéből beszélt a királyné!

Vissza a várból.

Kocsin, auton, fogaton oszlott hazafelé aztán ősi nemzeti díszében a magyar politikusok csapata s a száz szemü várra visszanezett a nagy víz tulsó oldaláról a százezer szemü város-óriás, mintha esodálkozna, várna és boldogan remélne, hiszen hosszú, sötét mult után ime felragyogott a vár száz szemében ezer lámpa fénye és a vár ölében, vár termében melegen esendül a király száján, melegen cseng a királyné ajkán ismét a magyar szó...

A király beszélget a küldöttség tagjaival.

Amikor a király beszédét befejezte és a küldöttség hosszantartó éljenriadala elcsendesedett, a trónról lelépett, fejéről levette kucsmáját és örömtől sugárzó arecal közeledett a küldöttség tagjaihoz, akik félkörben állottak a trónterem közepén.

Először Csernoch János hereceprimáshoz lépett, kezét fogott vele s megköszönte a lelkes üdvözlő beszédet, amelynek kíséretében a hitlevelet átnyújtotta. Aztán katonásan összecsapta sarkantyuját és meghajtva magát, elbucszott.

Most a küldöttség jobbszárnyához lépett a király, mögötte gróf Tisza István miniszterelnök állott és mindenek előtt gróf Zichy József tükös tanácsos, főrendiházi tagot, volt minisztert mutatatta be a királynak. Őfelsége kezét nyújtotta az ősz körszakállas urnak akiről a miniszterelnök mindjárt a bemutatásnál megjegyezte:

— *Önagyméltósága már az 1867-iki koronázáson is részt vett, mint a törvénytudós tagja.*

A király örömeinek adott kifejezést, hogy magas kora dacára ilyen jó egészségnek örvend gróf Zichy.

A királynak ezután báró Tallian Bélát, a Délvidék egyik kormánybiztosát mutatatta be a miniszterelnök, akinél a király a délvidéki viszonyok iránt érdeklődött

Berzeviczy Albertet szólította meg ezután.

— Ugyebár ön a Magyar Tudományos Akadémia elnöke?

— Igen felség, válaszolta Berzeviczy. Majd megjegyezte, hogy egy régebbi alkalommal már volt szerencséje őfelségének bemutatkozni.

A király visszaemlékezett erre és megjegyezte:

— Arról is tudok, hogy ön vallás- és közoktatásügyi miniszter volt.

Illés József képviselőre, a koronázási hitlevél szerkesztő-bizottság elnökjára került sor.

— Ön szerkesztette a hitlevelet? — kérdezte a király.

— Igen felség.

— Ugy-e nagyon sok dolog volt vele?

— Boldog vagyok, hogy ezt a munkát elvégezhettem.

— *Nagyon szépen és nagyon jól sikerült!* — szólt a király bucsuzól.

Gróf Khuen-Héderváry Károlytól azt kérdezte a király, hogy törvényhozói munkásságán kívül mivel foglalkozik.

— Háborus jótékonyági akciót vezetek, — válaszolta Khuen, a háboruban feldult tüzhelyeket újra építő-bizottság akcióját.

— Ez nagyon szép munka, — felelte a király, tudom, hogy nagy az áldozatkészség és hogy a közönség lelkesen adakozik.

Ezután Wlassics Gyulához, a közigazgatási bíróság elnökéhez lépett a király. Amikor a miniszterelnök be akarta mutatni, így szólt:

— *Önt már jól ismerem.* Mi már találkoztunk. Örvendek, hogy újra látom.

Majd megjegyezte:

— *A koronázásnál újra találkozunk.*

Hosszasabban beszélt a király Novák István püspökkel.

— Melyik az egyházmegyéje? — kérdezte a király.

— Eperjesi görögkatholikus püspök vagyok felség!

— Az önök vidéke sokat szenvedett a háboru következtében, ugy-e?

— Bizony sokat szenvedtünk — felelte a püspök, de hála Istennek, most már javában folyik a reorganizáció munkája, a lakosság visszatér és folytatja munkáját

— Ugy-e ez sok dolgot ad és főként sok áldozatot igényel?

— A nemzet nagyon áldozatkészen viselkedett és örömet segített a szerencsétlenné vált lakosságot.

A király e szavakkal vált el a püspöktől:

— *Reméljük, hogy nemsokára rendbe jön minden. A béke majd meghozza a teljes rekonstrukciót.*

Ferenc József unitárius püspöknél aziránt érdeklődött, hogy milyenek az állapotok Erdélyben. A király megjegyezte, hogy tudja, milyen sajnálatos szenvedéseket kellett végig élnie az erdélyi lakosságnak.

Beszélt még a király Beöthy Lászlóval, Zsilinszky Mihálylyal, Balthazár Dezső református püspökkel, a horvátok közül gróf Pejacsevich Tóddal, majd a baloldalhoz fordult, ahol a küldöttség ellenzéki tagjai állottak.

A király odalépett gróf Andrássy Gyulához, barátságosan üdvözölte és jó ideig élénk érdeklődéssel beszélgetett vele. A körülállók erősen odafigyeltek, mert a király Andrássyval a béke eshetőségeiről beszélt és megkérdezte erre vonatkozó véleményét. A király a beszélgetés befejeztével ezt mondotta:

— *Reméljük, most már ők be fogják látni, hogy a továbbfolytatás céltalan.*

Andrássytól elbucszva, gróf Zichy Aladárt szólította meg a király és mellén megpillantva a signum laudist, megkérdezte, hogy milyen katonai beosztása van. Zichy Aladár megjegyezte, hogy mint Vöröskeresztes a sebesültek gondozásában fejt ki munkásságát. Megjegyezte, hogy a sebesült ápolás ma már ugyszólván tökéletes, s egyre kevesebb a sebesült.

— *Ez nagyon örvendetes!* — jegyezte meg a király.

Az ellenzéki bizottsági tagok közül többet nem szólított meg a király, ebben a pillanatban ugyanis gróf Széchen, magyarországi udvarnag, kettőt kopogtatott pálcájával, a trónterem hatalmas szárnyas ajtóit kitarultak és a zászlós urak, meg a kormány tagjai kettős sorban felállottak, várva a kivonulásra.

A cercle majdnem annyi ideig tartott, mint maga a hitlevél-átnyújtás ceremóniája. Föltűnt általában, hogy a király megszólítással tüntette ki a küldöttség tagjait, mert a cercle ezuttal nem volt tervbe véve. A szertartásmestert és az udvari tisztviselőket láthatóan meglepte, hogy a király mily hosszan és mily érdeklődéssel beszélget a magyar urakkal.

Gróf Csekonics Endre, az öszfűrtü főszaltokmester meg is jegyezte a hírlapírók felé fordulva:

— *Ilyenkor nem szokott cercle lenni! Ezt én tudom, én már negyven éve vagyok udvari ember.*

A képviselők és a főrendek, akik a cercleben részt vettek, kiemelték, hogy a király milyen tisztán kifejtéssel beszél a magyar nyelvet. Ezt a hálás elismerést boldogan vették tudomásul az udvari tisztviselők, akik viszont azt mondták el, hogy a király Bécsben velük is nagyon gyakran magyarul beszélget.

Már kifelé vonultak a trónteremből a küldöttség tagjai, amikor Nepalleck szertartásmester sietett utánuk és gróf Tisza Istvánt kereste.

— Ő felsége kéri a miniszterelnök urat! — szölt a szertartásmester Tiszához, aki erre visszafordult és Nepalleck kíséretében a kihallgatási terembe ment. A király dolgozószobájában magánkihallgatáson fogadta este háromnegyed hétkor a miniszterelnököt.

A koronázás előkészületei.

A mai hivatalos lapban kormányrendelet jelent meg, amely a koronázás napját a vasárnaphoz hasonló ünnepnapnak jelöli meg. Ezt a napot tehát az egész ország területén úgy kell megtartani, mint a vasárnapot. Hivatalokra, üzletekre ugyanazok a rendelkezések állnak, amelyek a vasárnapi munkaszünetre vonatkoznak.

A király ma rendeletet adott ki, amelylyel megszüntette valamennyi védnökségét, amelyet úgy ő, mint a királyné régebben egyesületeknél vállalt.

Az uralkodóház tagjai Budapesten.

Az uralkodóház tagjai a koronázási ünnepségeken való részvétel céljából, pénteken délután három órakor udvari különvonaton Budapestre érkeznek. A főhercegek és a főhercegasszonyok a nyugati pályaudvarról lakosztályaikba hajtatnak. Délután hat órakor a főhercegek és a főhercegnők a királyi vár rózsaszín szobájában gyülekeznek az országgyűlés két háza küldöttségének fogadására, amely átnyújtja a parlament meghívóját a koronázási ünnepségre. Dr. Szmeccsányi Lajos egri érsek üdvözlő beszédére az uralkodóház tagjainak nevében Miksa főherceg fog válaszolni.

Himnusz az eskütételnél.

A király a mai napon elrendelte, hogy a koronázáskor, az eskü letétele után a katonazenekar Kölesei Himnuszát intónálja, amelyet előreláthatólag az egybegyűlt közönség ének-szóval fog kísélni. Ez, a hivatalos programban meg nem állapított részlete a ceremóniának kimagasló, szép jelenete lesz az egész koronázási ünnepnek. A király ma közölte kiadott rendelkezését gróf Tisza István miniszterelnökkel is.

Megszünt védnökségek.

A király elrendelte, hogy azoknak az egyesületeknek a védnöksége, amelyet ő, illetve a királyné annak idején mint főherceg, illetve mint főhercegnő elfogadtak, megszűntnek tekintendők.

Stefánia királyi hercegnő megérkezése.

Gróf Lónyay Elemér és felesége, Stefánia királyi hercegnő a koronázási ünnepségekre tegnap Budapestre érkeztek.

A kormány rendelete a koronázás megünnepléséről.

A hivatalos lap mai rendkívüli száma közli a miniszteriumnak rendeletét a koronázás megünnepléséről. Eszerint a miniszterium a koronázásnak, mint a nemzet nagy ünnepének

megünneplése érdekében a következőket rendel:

A koronázás napján, vagyis 1916. évi december hó 30. napján hivatalokban a hivatalos órákat az ország egész területén úgy kell megtartani, mint vasárnap. Az e napra kitzűzött bírósági és egyéb tárgyalásokat, ha csak megtartásuk fontos okból nem multhatatlanul szükséges, hivatalból el kell halasztani és a kitzűzendő új hatánapról vagy arról, hogy a hatóság a tárgyalást a koronázás napján is meg fogja tartani, az érdekeltet hivatalból értesíteni kell. A mulasztás jogkövetkezményei nem állapíthatók meg azzal szemben, aki a koronázás napjára kitzűzött tárgyalásról elmarad anélkül, hogy a hatóság őt a kitzűzött tárgyalási hatánap fentartásáról idejekorán értesítette volna.

Kereskedelmi üzletekben, ipari és egyéb üzemekben a munka végzésére a koronázás napján a vasárnapi munkára vonatkozó megfelelő szabályok irányadók. Nyílt árusító üzletek (boltok) a koronázás napján nyitva tarthatók; azonban ilyen üzleteket (boltokat) — kivéve az étellek és italok kiszolgáltatására rendelt helyiségeket — Budapesten a koronázási ünnepély tartama alatt délelőtt 9 órától délután 2 óráig, vidéken pedig délelőtt 9 órától 12 óráig zárva kell tartani.

Aki a rendeletet megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az osztrák Reichsrat küldöttségei.

A koronázási ünnepségeken részt vesznek a Reichsrat két házának elnökségei, valamint tagjaik küldöttségei. Az urakháznak tizenkét tagból álló küldöttségében részt vesznek: Windisch-Graetz herceg elnök, Fürstenberg herceg első alelnök, továbbá a jobboldal, a közép- és az alkotmánypárt három-három tagja, valamint a pártokon kívül álló Menger Antal udvari tanácsos. A képviselőház küldöttségének tagjai: dr. Sylvester elnök, Jukel és lovag Pogacsnik alelnökök s majdnem valamennyi párt képviselői. A küldöttségek tagjain kívül az urakháznak és a képviselőháznak számos tagja is részt vesz a koronázási ünnepségeken.

A palotahölgyek a királyné előtt.

Zita királyné délután négy órakor fogadta a palotahölgyeket, akik Augusta főhercegné szony vezetésével jelentek meg a királynénál, hogy a koronázási ruhát átnyújtják.

Rendjelek a koronázáson.

Illetékes helyről közlik, hogy a koronázáskor a rendjelek nagykeresztjeinek nyakláncát viselendők. Ennek folytán a rendjelek nagykeresztjeinek szalagjai, kivéve a Ferenc József-rendet, amelynek nyakláncja nincsen, nem viselendők.

Erdély zászlója a koronázáson.

Erdély zászlóját a koronázási menetben gróf Teleki Ádám fogja vinni. Az 1867-iki koronázáson ezt a tisztet báró Bánffy Albert töltötte be. A fiatal báró Bánffy családi ereklyéi közt örzi a zászlót. Az arannyal szegélyezett mintegy méternyi széles kék lobogó, amelyet középen Erdély címere díszít, másodízben a millenáris körmenetben szerepelt, amikor gróf Bethlen Tndrás egykori miniszter vitte.

Brassó város ajándéka a királynak.

Brassó város december 28-ára rendkívüli képviselőtestületi közgyűlést hívott egybe, amelyen kimondják, hogy a híres töröcsvári várat a magyar királynak fogják ajándékozni. A várat az Erdélyben megtelepült német lovagrend építette 1212-ben és egészen 1498-ig a magyar királyok birtokában volt. Ekkor II. Ulászló elzálogosította Brassó városánál. Később, 1651-ben, II. Rákóczi Ferenc Töröcsvár várát a körötte fekvő hatalmas erdőségekkel együtt törvény útján Brassó város tulajdonába engedte át. Azóta a város kezén volt mind a mai napig. A várat teljesen restaurálva bocsátják ő felsége rendelkezésére. A körötte elterülő óriási erdők a legideálisabb vadászterületek közé tartoznak, amelyeknek ritka speciálitása a fajdkakas.

A titkos tanácsosok, kamarások és palotahölgyek jegyei.

Azok a belső titkos tanácsosok és kamarások, akik nem főrendek vagy képviselők, azok a palotahölgyek, akiket rangjuk szerint a templomban illet meg hely és azok, akik a pénzügyminiszterium első emeleti dísztermében foglalnak helyet, végül a pálcásurak a koronázási ünnepséget rendező bizottságnak az országházban

levő helyiségében vehetik át jegyeiket. A zászlóvivő urak ugyanitt vehetik át a zászlókat.

A jegyek átvétele.

A koronázási ünnepélyt rendező bizottság felkéri mindazokat, akik a koronázási templomba, a koronázási díszbédhez, a várpalotába vagy a pénzügyminisztériumba szölt jegyeket eddig át nem vették, azokat a rendező bizottság helyiségeiben (Országház) pénteken délelőtt 9–12 vagy délután 4–8 óra között okvetlenül átvegyék.

Gróf Tisza István szürkője.

A koronázási díszmenetben gróf Tisza Istvánt egy ir származású szürke vadászlo fogja hordozni. A Zweilen nevű kanca 8 éves és 165 cm. magas. A nyugodt temperamentumu állat a miniszterelnök fiának, ifj. gróf Tisza Istvának a háta lóva, mely véle a háború kitörése óta állandóan a fronton volt.

Koronázási bélyegek.

A magyar királyi posta a király megkoronázásának emlékére a most forgalomban levő postabélyegek mellett, korlátolt mennyiségben, 10 és 15 filléres postabélyegeket bocsát ki. A 15 filléres postabélyege a király, a 10 filléres pedig a királyné arcképével jelennek meg s ezenkívül mind a két bélyegen a koronázás napja is fel van tüntetve. Ezeket a bélyegeket, mihelyt a m. kir. állami nyomda elkészíti, csak a Budapest 1. (I., Disz-tér 10.), Budapest 2. (II., Fő-utca 6.), Budapest 3. (III., Tavaszmező-utca 4.), Budapest 4. (IV., Városház-utca 18.), Budapest 5. (V., Zoltán-utca 17.), Budapest 6. (VI., Gyár-utca 1.), Budapest 7. (VII., Murányi-utca 2.), Budapest 8. (VIII., Rökk Szilárd-utca 2.), Budapest 9. (IX., Ferenc-körut 39.), Budapest 10. (X., Füzér-utca 11.), Budapest 57. (V., képviselőház), továbbá a budapesti posta- és táviratigazgatóság által esetleg még kijelölendő budapesti nagyobb posta- és táviró-hivataloknál, valamint a vidéki posta- és táviratigazgatóságok székhelyein levő hivataloknál bocsátják forgalomba.

A király megkoronázásának emlékére e hó 29-ét követő napon, vagyis december 29-ének éjjeli 12 órájától december 30-ának éjjeli 12 órájáig Budapesten feladásra kerülő minden könyvelt levélpóstai küldemény postabélyegeit kizáróan erre a célra készült „IV. Károly király koronázása napján 1916 december 30-a, Budapest“ felirattal, valamint a hivatal számával ellátott helyi és kelti bélyegzővel fogják lebélyegezni. A budapesti posta- és táviratigazgatóság a levélgyűjtéssel megbízott Budapest 1. számú hivatalnak (I., Disz-tér 16.) két, a Budapest 2. számú hivatalnak (II., Fő-utca 6.) három, a Budapest 4. számú hivatalnak (IV., Városház-utca 18.) tíz, a Budapest 9. számú hivatalnak (IX., Ferenc-körut 39.) egy, a Budapest 10. számú hivatalnak (X., Füzér-utca 11.) két, a Budapest 57. számú hivatalnak (V., képviselőház) egy, a Budapest 62. számú hivatalnak (VI., nyugati pályaudvar) tizenöt, a Budapest 72. számú hivatalnak (VIII., keleti pályaudvar) tizenhat és a Budapest 100. számú hivatalnak (X., Zalan-utca 58a.) egy darab ilyen bélyegzőt küldött.

A budapesti görög katolikusok és a koronázás.

A budapesti görög katolikus magyar egyházközség királyunk megkoronázásának napján, december 30-án, szombaton délelőtt 11 órakor plébánia-templomában (VII., Szegényház-tér 5. sz.) ünnepélyes hálaadó istentiszteletet tart.

Belpolitikai hírek.

A miniszterelnök kihallgatáson a királynál. A király ma délután négy órakor magánkihallgatáson fogadta gróf Tisza István miniszterelnököt.

A magyar állam nem áldozatot, hanem busás kamat ellenében kölcsönt kér polgáraitól. Jegyezzük az ötödik hadikölcsönre!

A hadikölcsön sikere felér egy döntő győzelemmel és közelebb visz az óhajtott békéhez. Tehetségéhez képest járuljon tehát hozzá mindenki a nemzet ötödik pénzügyi diadalához!

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára! Hadsegélyző Hivatal főpénztára, Képviselőház.

Szeretetadományokat a frontra szállít a Hadsegélyző Hivatal Átvételi különtménye, IV., Váci-utca 38.

Adakozzunk a Vörös Kereszt Egyletnek! Segítsük a hadbavonultak családjait és az elesettek hozzátartozóit!